

**“Hopen is een soort passief
willen. Kom zelf in beweging.”**

- Annette van Valkengoed

Annette van Valkengoed

Laterna Magica is een Integraal Kindcentrum gevestigd op IJburg. De school is een van de voorlopers onder de IKC's met innovaties als Natuurlijk leren en een doorgaande lijn van 0 tot 12 jaar. Reden genoeg om directeur Annette van Valkengoed uit te nodigen als spreker op het 10e Jaarcongres Brede School en om haar te interviewen over dit juweeltje van een IKC.

Annette benadrukt meteen dat ze liever niet denkt in vaste vormen, in termen als brede school en IKC. Ze beantwoordt liever vragen als 'Hoe ontstaat leren?' en 'Welke factoren beïnvloeden leren?'. Van daar uit gaat ze aan de slag en probeert ze barrières te slechten en bruggen te bouwen. Zo heeft ze ook het Natuurlijk leren en de doorgaande lijn in Laterna Magica opgezet samen met het team en experts. "Een brede ontwikkeling voor kinderen", dat is wat ze wil bereiken. "Ik vind het belangrijk dat kinderen verstand krijgen van zichzelf en vooral van zichzelf in relatie tot hun omgeving. Op die manier leren kinderen zichzelf sturen en worden zij gevormd." In het huidige onderwijs ligt teveel nadruk op een behavioristische en

cognitivistische visie op leren, op kennis en vaardigheden, terwijl Annette graag meer aandacht wil voor een constructivistische visie op leren, voor socialisatie en personificatie.

METACOGNITIEVE VAARDIGHEDEN

21st century skills, met name metacognitieve vaardigheden zijn onderdeel van de manier van leren op Laterna Magica. Annette onderschrijft het belang van digitaal informatievaardig worden. "We willen kinderen leren nadenken over bronnen. Wat is van waarde? Hoe kun je betrouwbare informatie vinden, ordenen en opnieuw samensmelten tot iets nieuws? We leren hen multimedia benutten om

dingen te 'creëren', maar we vinden het ook belangrijk om onze kinderen te laten zien hoe je een goed digitaal burger wordt. Hoe je informatie kunt benutten voor je persoonlijke ontwikkeling op een manier die goed is voor jezelf en voor anderen." Annette denkt al jaren na over hoe zij met Laterna Magica richting constructivisme kan komen en wat belangrijk is voor de leeromgeving van kinderen. Daarbij probeert ze voorschrijvende methodieken te vermijden en stimuleert ze ook haar medewerkers om vooral zelf na te denken en waar nodig gebruik te maken van bronnen en experts.

ONDERWIJS ONTWERPEN

Tijdens haar opleiding werkte Annette het liefst met jonge kinderen omdat daar de meeste ruimte was zelf onderwijs te ontwerpen. Ze verdiepte zich tijdens haar studie in ervaringsgericht onderwijs en nam dat vervolgens mee haar klaslokaal in. “Ik haalde eerst al het kleuter materiaal eruit en bracht echt materiaal de klas in. Ik heb altijd vanuit de inhoud gedacht.” Toen Annette merkte dat haar ervaringsgericht leren ophield bij de deuren van haar klaslokaal, besloot ze over te stappen naar groep 3, om haar werk daar voort te kunnen zetten.

TEGEN DE STROOM IN

Belemmeringen ziet Annette gelukkig niet zo snel. “Ik maak mezelf gewoon verantwoordelijk. Ik denk: dit wil ik voor elkaar krijgen en dan benut ik alle kansen die er zijn.” Zo roeide ze met Laterna Magica ook een tijd tegen de stroom in. “We zijn met twee innovaties gestart waar de tijd toen helemaal nog niet rijp voor was. Een tijd terug lag de nadruk vooral op het verwerven van kennis. Het is een hele tour geweest om dit allemaal vorm te geven.” Dat haar werk loont, ziet ze nu, nu anderen bij Laterna Magica komen kijken, om ervan te leren. De snelheid waarmee

haar schoolconcept ineens maatschappelijk wordt omarmd verrast Annette zelfs een beetje. Dat was wel anders toen zij jaren geleden begon.

LATER SELECTEREN

Annette heeft nog meer plannen voor de toekomst met Laterna Magica. “In Nederland beginnen we te laat en selecteren we te vroeg. Ik wil proberen schotten weg te nemen en minder vroeg leerlingen voor te sorteren op vervolgonderwijs. Mijn wens is dat we onze constructivistische visie op leren van Laterna Magica door kunnen bouwen naar

het voortgezet onderwijs. Dat gaan we ook doen. Ik wil dat kinderen later een keuze maken voor hun vervolgopleiding en dat ze op hun eigen tempo en op hun eigen niveau kunnen werken aan vakoverstijgende prestaties en onderzoeken.” Op die manier zou het dus zomaar kunnen dat een leerling Engels volgt op VMBO-niveau en Wiskunde op VWO-niveau.

VOOR IEDER KIND

“Bij Laterna Magica zijn kinderen met alle niveaus welkom. Kinderen hebben er een persoonlijk ontwikkelplan dat elke drie maanden wordt bijgesteld. Dat moet ook mogelijk zijn voor het voortgezet onderwijs. Laten we niet meer denken in bestaande vormen, maar in de term van een doorgaande lijn van 0 tot 18.” Annette heeft een pedagogische leeromgeving voor ogen die fungeert als een basisvoorziening die voor ieder kind toegankelijk is. Waar jonge kinderen terechtkomen, moet niet meer afhangen van de financiering van ouders. Laterna Magica is daarom erg blij met de

beweging kindcentra2020.nl. “We bieden hier een inclusieve leeromgeving, waarin ieder kind welkom is. We verwijzen daarom ook niet door naar het speciaal onderwijs.”

KANSEN BIJ DE OPLEIDING

De aanpak van Annette is inspirerend, maar vraagt ook een andere inzet van haar personeel, zo weet ze. “We vragen van onze medewerkers om niet meer de methode stap voor stap door te nemen. Ik wil dat ze een brede ontwikkeling hebben en zelf in staat zijn om leersettingen te ontwerpen. Ze zijn niet alleen uitvoerder, maar ook medeontwerper van hun eigen praktijk.” Op dit moment liggen daarvoor nog kansen op de opleidingsinstututen, meent Annette. “Als je opgeleid wordt om methodes uit te voeren, wordt je potentie niet altijd opgepikt. Nu is het voor ons zaak om goed te selecteren en hen perspectieven te bieden. Medewerkers van Laterna Magica zijn allemaal HBO- of WO-geschoold en we bieden vervolgens professionaliseringsmogelijkheden met

een interne opleiding. Denk daarbij aan coaching, peer-feedback, co-teaching, workshops. Het is niet dé oplossing om alleen masters in het onderwijs te krijgen, maar de opleiding voor leerkrachten en pedagogen moet wel veel diepgaander en integraler.”

TIPS

Als we Annette vragen of ze, afgezien van een basisvoorziening toegankelijk voor alle kinderen, nog ergens op hoopt, is het antwoord helder. “Hopen is een soort passief willen. Kom zelf in beweging.” Een tip heeft ze nog wel: “Zet in op de samenwerking van hoogwaardige medewerkers. Zorg dat mensen elkaar aan het werk zien en samen verantwoordelijk zijn, zodat er co-teaching ontstaat. Het werk is te complex om alleen te doen. Pas de organisatiestructuur aan, bijvoorbeeld door werken in units. Organiseer ondersteuning voor medewerkers, snel en onder handbereik.”

